

ORASAM

AYLIK BÜLTENİ

KASIM-2018 / Sayı: 23

KAZAKİSTAN İLE AZERBAYCAN ARASINDA TİCARET CİROSU 2 KAT ARTTI

Bu yılın ilk 8 ayındaki verilere göre iki ülke arasındaki ticaret hacmi 168 Milyon Dolar'a ulaştı. Geçen yılın aynı dönemindeyse bu rakam 81,5 Milyon Dolar'dı.

Ticaret hacmindeki artışa 31 Ekim'de Kazakistan Cumhuriyeti Yatırım ve Kalkınma Bakanı Cenıs Kasımbek ile Azerbaycan Cumhuriyeti Enerji Bakanı Parviz Şahbazov'un Astana'daki buluşmasında dikkat çekilirken, taraflar; ticaret, yatırım, ihracat operasyonları gibi sektörlerde ikili iş birliği konularını ele aldı.

Kazak Bakan Kasımbek, Nisan 2017'de Devlet Başkanı Nursultan Nazarbayev'in resmi ziyareti sırasında

Azerbaycan ile yaptıkları anlaşmaların başarılı bir şekilde uygulandığını belirtti.

Bakan Şahbazov da hükümetler arası komisyon toplantıları, iki ülkenin iş çevreleriyle toplantılar ve farklı sektörlerdeki ortaklar arasında geliştirilecek ilişkilerle ekonomik hedeflere daha kolay ulaşılacağına söyledi.

Kazakistan-Azerbaycan arasında 2018 yılının Ocak-Ağustos döneminde dış ticaret cirosu geçen yıla göre yüzde 106.3'lük artışla 168,1 Milyon Dolar; ihracat geçen yıla göre yüzde 115.3 artışla 134,6 Milyon Dolar ve ithalatsa geçen yıla göre yüzde 75,7 artışla 33.5 Milyon Dolar oldu.

GÜNEY KORE, ÇEVRE KORUMA ALANINDAKİ DENEYİMLERİNİ KAZAKİSTAN'LA PAYLAŞMAYA HAZIR

Kazakistan ve Güney Kore çevrenin korunması konusunda tecrübe paylaşımında bulunmaya karar verdi.

Kazinform Uluslararası Haber Ajansı'nın 5 Kasım 2018 tarihli haberine göre Astana'da gerçekleştirilen heyetler arası görüşmelerde Kazakistan Cumhuriyeti Enerji Bakanlığı ile Güney Kore Çevre Bakanlığı'nın alt kuruluşlarından K-eco ve Operatör ROP LLP arasında üçlü iş birliği anlaşması imzalandı. Mutabakatla taraflar arasında çeşitli çevresel konularda uzun vadeli karşılıklı iş birliğini geliştirmek amaçlanıyor.

Koreli uzmanlar ayrıca Astana'daki atık geri dönüşüm tesisinin ve Karaganda bölgesindeki eski araçları geri dönüştüren tesisin faaliyetlerini yerinde inceledi.

Kazakistan Enerji Bakanlığı Heyeti de bu yıl Güney Kore'deki Global Green Hub etkinliğine katılarak uygulamalı çevre teknolojileri hakkında bilgi almış, GooUiArisu su arıtma tesisini ve katı evsel atıkların geri dönüşüm parkı HamanUnionPark'ı ziyaret etmişti.

Kazakistan Enerji Bakanı Yardımcısı Sabit Nurlıbay, Kazakistan-Kore ilişkilerinin olumlu bir göstergesi olması bakımından görüşmeleri önemsediklerini, yeşil teknolojilerin uygulanmasında, çevre koruma ve atık geri dönüşüm endüstrisinin geliştirilmesinde ortak çabaların etkili olacağını belirtti.

Güney Kore, çevre koruma alanındaki büyük projelerin hayata geçirilmesinde zengin bir deneyime sahip bulunuyor.

KAZAKİSTAN İLE KIRGIZİSTAN ARASINDAKİ KARAYOLU TAŞIMACILIĞI HACMİ % 42 ARTTI

Bu yılın ilk 8 ayında Kazakistan ile Kırgızistan arasındaki karayolu kargo taşımacılığı hacmi % 42 artarak 1040,8 bin tona ulaştı. Bu dönemde bitkisel ürünler, hazır gıda ürünleri, tüketim malları, inşaat ürünleri gibi mallar

karayoluyla taşındı.

Kazakistan Cumhuriyeti ile Kırgızistan Cumhuriyeti arasında 25 Aralık 2003'te Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Antlaşması imzalanmıştı. Bu antlaşma çerçevesinde, 5-6 Kasım 2018 tarihlerinde Astana'da Kazak-Kırgız Karayolu Taşımacılığı Komisyonu'nun düzenli toplantısı gerçekleşti. Toplantıda taraflar, yolcu ve kargo taşımacılığı konularını ve iki ülke arasındaki kargo taşımacılığı hacmini ele alarak; olumlu artışın olduğunu kaydetti.

Müzakereler sırasında, 2019 yılı için üçüncü ülkelere ya da ülkelerden yolcu taşımacılığı için 500, geçici yolcu taşımacılığı için ise 30 kota verildi.

Aynı zamanda taraflar "Bişkek-Taşkent" transit yolcu güzergâhının tarifesini revize etmeyi kabul etti. Toplantının ardından bir protokol imzalandı.

KAZAKİSTAN'DA, RESMİ AMBLEM DE LATİN ALFABESİNE ÇEVİRİLDİ

Kazakistan'ın Latin alfabesine geçiş süreci hızlandı ve resmi amblemdeki "Kazakistan" yazısı da Kiril alfabesinden Latin alfabesine dönüştürüldü.

01 Kasım 2018 tarihinde yürürlüğe giren karar ile devlet ambleminde ulusal standartlara uygun değişiklik yapılması onaylanmıştı. Bu kararın ardından Kazakistan Yatırım ve Kalkınma Bakanlığı Teknik Düzenleme ve Metroloji Komitesi tarafından yapılan açıklamaya göre; Kazakistan devlet amblemindeki Kiril alfabesiyle "қазақстан" yazısı, Latin alfabesiyle "QAZAQSTAN" olarak değiştirildi.

Ayrıca, Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan

Nazarbayev'in geçen yıl Ekim ayında Latin alfabesine geçiş kararını imzalamasının ardından, Kazakistan'da yeni alfabeyle ilgili komisyonlar kurulmuş ve çalışmalar başlamıştı.

Ülkede; devlet televizyonunda Latin harfli logoya geçilmiş, 90 yıldır ilk defa Latin harfleriyle gazete çıkarılmış, 25 harften oluşan yeni alfabe tanıtılmış, eğitim ve öğretim müfredatı Latin alfabesine uygun hale getirilmişti. Ayrıca, 2018 yılı itibariyle ilköğretimlerde yeni alfabe ile ilgili eğitimin pilot çalışmalarına başlandığı bilgisi verilmişti. Bununla ilgili, ilk resmi adımın da 14 Kasım'da atılacağı duyurulmuştu.

ERMENİSTAN KOLEKTİF GÜVENLİK ANTLAŞMASI ÖRGÜTÜ'NÜN LİDERLİK POZİSYONUNU KAYBETME TEHLİKESİ ALTINDA

Ermenistan, Sovyet sonrası bir siyasi-askeri bloğun sözde başkanı olarak pozisyonunu kaybetme riski taşıyor. Çünkü grubun liderleri, Ermeni olmayan bir liderin atanmasına daha olumlu bakıyor.

Kolektif Güvenlik Anlaşması Örgütü bloğu, 8 -9 Kasım'da Astana Zirvesi'nde bir araya geldi. Gündemin öncelikli konusu yeni bir genel sekreter bulmakla ilgiliydi. Çünkü görevdeki genel sekreter Ermeni Yuri Haçaturov, 2008 yılında yapılan hileli seçimlere karşı protestolar dolayısıyla soruşturulmak üzere; 2 Kasım'da resmi olarak ülkesine çağırılmıştı.

Zirve sonunda Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev gazetecilere verdiği demeçte, yeni genel sekreterin 6 Aralık'ta St. Petersburg'da yapılacak başka bir zirvede seçileceğini söyledi.

Bu adaylık sürecinde; genel sekreterliğe Ermenistan, eski Savunma Bakanı Vagharşak Harutyunyan'ı aday göstermeyi düşünürken; Belarus ise Ulusal Güvenlik Konseyi Başkanı Stanislav Zas'ı aday göstermeyi planlıyor.

HAZAR KRUVAZİYER GEMİLERİ YAKINDA DENİZE AÇILACAK

Rusya ve Azerbaycan, fosil yakıt açısından zengin olan Hazar Denizi'ni dinlenme mekânı olarak kullanmaya hazırlanıyor. Akabinde gelecek yazdan itibaren yeni bir Rus kruvaziyer gemisi, Hazar Denizi'nde tur imkânı sunacak. İnşası şu anda Rusya'nın ana Hazar limanı olan Astrakhan'da devam eden 310 yolcu kapasiteli "Büyük Peter" gemisi, gelecek yıl ilk seferini yapacak ve denizi paylaşan Rusya, Azerbaycan, Kazakistan, Türkmenistan ve İran'ın limanlarına uğrayacak. Bununla ilgili plan, Rusya Cumhurbaşkanı Vladimir Putin tarafından Kazakistan'ın ana Hazar limanı Aktau'ya yaptığı son ziyarette resmen onaylanmıştı. Uygun turizm altyapısı hazırlandığında da bölgenin yılda 1 milyon turist çekebileceği düşünülmüyor.

KAZAKİSTAN'DA LATİN ALFABESİNE GEÇİŞ SÜRECİ İLE İLGİLİ TOPLU ETKİNLİK YAPILDI

Kazakistan Cumhuriyeti'nde Kiril alfabesinden Latin alfabesine geçiş planı çerçevesinde toplu etkinlik yapıldı. Kazakistan'da 1,5 milyon kişi ilk kez Latin alfabesinde toplu yazım etkinliğine katıldı. 14 Kasım'da Kazakistan Kültür ve Spor Bakanlığı tarafından ülke genelinde düzenlenen etkinliğe katılan vatandaşlar, kütüphane ve diğer eğitim kurumlarında aynı saatte dinletilen ses kaydını Latin alfabesiyle yazdı. "Manevi Yenilenme" temalı ve 80 kelimeden oluşan diktenin yazılması için 30 dakika süre verildi. Dikte, ayrıca Kazak Radyosu ve Şaklar radyoları aracılığıyla da canlı seslendirildi.

Kazakistan Kültür ve Spor Bakanı Arıstanbek Muhamediuli, dikte yazımının ardından gazetecilere konuştu. Tarihte Kazakların, Arap, Latin ve Kiril alfabelerini kullandıklarını belirterek, "O zamanlar adımıza başkaları karar verirdi. Egemenliğe kavuştuktan sonra Kazak halkı olarak kendi irademizle Latin alfabesine geçiyoruz." dedi.

Hedef 2025

Süreci hatırlama açısından önceki gelişmelere bakarsak; Cumhurbaşkanı Nazarbayev, 2017'nin Nisan ayında ülkesinin 2025 yılına kadar tamamen Latin alfabesine geçmesi gerektiğini belirtmişti. Nazarbayev, aynı yılın Ekim ayında Kazakistan'ın Kiril alfabesinden Latin alfabesine geçişine ilişkin kararnamayı imzalamıştı.

Bu kararnamede Kazak dilinin alfabesinin Latin alfabesi ile oluşturulması, bunun için Ulusal Komisyon oluşturulması, 2025'e kadar Latin alfabesine geçiş sürecinin kademeli olarak sağlanması, bu kararların uygulanması için kurumsal ve yasal önlemlerin alınması, bu kararnamenin yürütmesinin Cumhurbaşkanlığı makamına emanet edilmesi ve kararname yayınladığı gün itibariyle yürürlüğe

gireceği yer almıştı.

Akabinde Nazarbayev, Latin harflerinin ve kesme işaretinin kullanıldığı yeni 32 harfli Kazak alfabesini onaylamıştı. Ancak 2018 Şubat ayında kesme işaretinin çıkarıldığı Kazak alfabesinin yeni versiyonunu kabul etti.

Kazinform ajansının haberine göre; 2017 Kasım ayında Kostanay eyaletindeki Arkalık Habarı gazetesinin ilk sayfası Latin alfabesinde düzenlenmişti. Gazetenin Baş Editörü Kayrat Esmagambetov, deneme amaçlı gazetenin ilk sayfasını Latin alfabesinde düzenleme kararı aldıklarını belirtmişti.

Kazakistan, 1929'dan 1940'a kadar Latin alfabesini kullanmış, daha sonra Kiril alfabesine geçmişti. Latin alfabesine dönme kararı alan ülkede, bu yıldan itibaren ders kitaplarının yeni alfabeyle basılması ve dil değişimine ilişkin tüm resmi sürecin 2025'e kadar tamamlanması planlanıyor.

KIRGIZİSTAN, 2022'YE KADAR DOING BUSINESS'İN İLK 50 ÜLKESİ ARASINA GİRMİYİ AMAÇLIYOR

Kırgızistan, 2022 yılına kadar Doing Business'in iş yapma kolaylığı olan 50 ülkesi arasına girmeyi hedefliyor.

Dünya Bankası'nın 2019 "Doing Business" Raporuna göre; Kırgızistan, iş yapma kolaylığı açısından dünyadaki 190 ülke arasında 70'inci sırada yer alıyor. Ülkelerin iş yapma kolaylığı konusundaki değerlendirmesi, iş faaliyetlerini yöneten düzenlemeleri değerlendirmeyi sağlıyor.

Ekonomi Bakanlığı, Doing Business sıralamasındaki pozisyonları iyileştirmek için bir eylem planının hazırlandığını bildirdi. Plan, gerekli 10 derecelendirme göstergesini kapsıyor. Özellikle, "Elektrik Şebekelerine Bağlantı", "Vergilendirme" ve "İflas Çözünürlüğü" gibi Kırgızistan'ın derecelendirmedeki en kötü göstergelerini düzeltmeye yönelik özel çaba sarf ediliyor.

Ekonomi Bakanlığı, geçtiğimiz yıl içinde "Sözleşmelerin Uygulanması", "Azınlık Yatırımcılarının Korunması", "İflasın Çözülmesi" ve "Uluslararası Ticaret" alanlarında reformlar yapıldığını bildirdi.

Kırgızistan, "Mülkiyet Kaydı" göstergesinde dünyada 8. sırada yer alıyor. Ülkenin düşük göstergeleri ise "Vergilendirme" ve "Elektriğe Bağlanma" göstergeleri olarak belirtiliyor.

YILBAŞINDAN BU YANA ÇİFTÇİLER 5,4 MİLYAR SOM İMTİYAZLI KREDİ ALDI

Kırgız Cumhuriyeti Maliye Bakanlığı, Kırgızistan'da 1 Kasım 2018 itibariyle, ticari bankaların "Tarım Finansmanı - 6" projesi kapsamında 5,4 milyar Som kredi verdiğini; 11.246 kırsal üreticinin de bu krediden faydalandığını bildirdi.

Proje kapsamında Maliye Bakanlığı ile 11 ticari banka arasında toplamda 5 milyar 816 milyon Som değerinde faiz oranlarını destekleyecek anlaşmalar imzalandı. Projenin uygulanması için de ülke bütçesinden 1 milyar 50 milyon Som ayrılmasına karar verildi.

ASYA KALKINMA BANKASI, KIRGIZİSTAN'A YOL İNŞATI İÇİN 78 MİLYON DOLAR AYIRDI

Asya Kalkınma Bankası (AKB), Kırgızistan'ın kuzeyi ve güneyini birleştiren yolun iki bölümünün inşası için 78 milyon dolar verecek. AKB'nin 68,5 milyon Dolarlık bir krediden ve 9,5 milyon Dolarlık bir hibeden oluşuyor. Bu parayla, Balıkçı'dan Bişkek-Narın-Torugart'a ve Koçkor-Epkin otoyollarına kadar toplam 68 kilometre uzunluğundaki yolun geliştirilmesi amaçlanıyor.

2016 yılında AKB, Kuzey-Güney Yolunun yapımı için 114,35 milyon dolarlık bir kredi ve hibe onaylamıştı. Bu yeni proje de Kırgızistan'daki mevcut bölgesel bağları, hareketliliği ve ekonomik aktiviteyi geliştirmek için AKB tarafından desteklenen finansmanı tamamlıyor.

1996 yılından bu yana, AKB, Kırgızistan'da 658 milyon dolar değerinde 11 yol projesi ve 5 teknik yardım projesi finanse etti. AKB'nin yardımıyla Bişkek - Oş ve Bişkek - Torugart koridorları dâhil olmak üzere önemli bölgesel koridorlarda, yaklaşık 985 kilometre yol iyileştirildi.

TİKA'DAN KIRGIZİSTAN'A BİR TÜRK DİLİ VE KÜLTÜR MERKEZİ DAHA

Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA), 1962'de kurulan Kırgızistan Devlet Teknik Üniversitesinde (KDTÜ) gençlere daha modern ortamda dil eğitimi verilmesi için ihtiyaç duyulan Türk Dili ve Kültür Merkezini kurdu.

7 Kasım 2018'de TİKA'dan yapılan açıklamaya göre; Türk Dili ve Kültür Merkezinin açılışına, Türkiye'nin Bişkek Büyükelçisi Cengiz Kamil Fırat, KDTÜ Rektörü Prof. Dr. Muratalı Camanbayev, Eğitim Müşaviri Recep Sula, Türkiye Türkçesi Eğitim Merkezi (TTÖMER) Müdürü Ahmet Gözübol ve TİKA Bişkek Program Koordinatörü Ali Muslu katıldı.

Rektörlüğün toplantı salonunda gerçekleşen törende, üniversite öğrencisi ve görevlisi tarafından "Altın yüzüğüm kırıldı" ve "Sivasın yolları" adlı türküler seslendirildi.

Üniversitenin folklor grubu milli dans gösterisi sergilerken Kırgız halk çalgısı komuz çalındı. Üniversite Rektörü Prof. Dr. Camanbayev, yaptığı açıklamada, "TİKA ve TTÖMER'in üniversitemize katkısı büyük. Bu kurumların yöneticilerine çok teşekkür ediyorum. TİKA çok güzel bir Türkçe eğitim merkezi kurdu. TTÖMER eğitmenleri gönderdi. Merkez, son teknoloji aletlerle donatıldı. Türkçenin öğretileceği merkez, üniversitemize örnek oldu. Bu bizi çok mutlu etti." dedi.

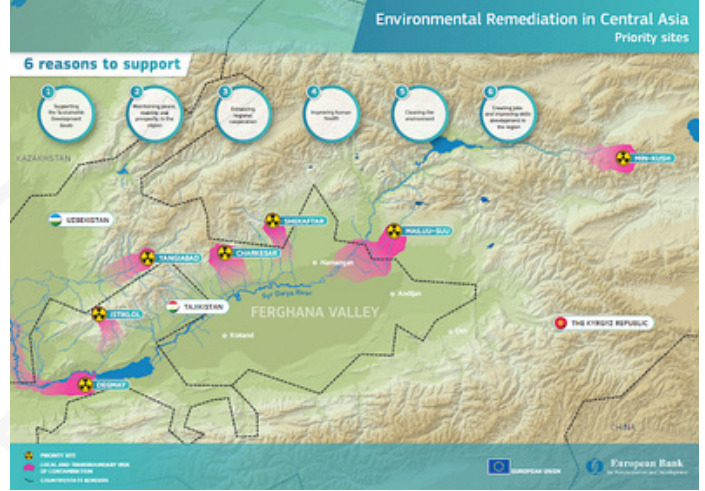
TİKA'da önce Kırgızistan'da, Milli Üniversitesi'nde, Sosyal Bilimler Üniversitesi'nde, Uluslararası Üniversitesi'nde ve Rus-Kırgız Slavyan Üniversitesi'nde de Türk Dili ve Kültür Merkezleri açılmıştı.

AVRUPA BİRLİĞİ ORTA ASYA'DAKİ RADYOAKTİF ATIK YÖNETİMİ İÇİN 10 MİLYON EURO AYIRACAK

8 Kasım 2018'de Londra'da gerçekleştirilen "Orta Asya'daki Uranyum Atıklarının Rehabilitasyonu" konulu Uluslararası Bağış Konferansı'nda, Kırgızistan, Tacikistan ve Özbekistan'da radyoaktif atıklarla mücadele için AB'nin 10 milyon Euro daha ayıracağı belirtildi. Bu para, daha öncesinde AB'nin bu amaçla verdiği 16 milyon Euroya eklenecek.

AB'nin Orta Asya'daki uranyum tesislerinin rehabilitasyonu programının uygulanmasında öncülük ettiğini vurgulayan AB Delegasyonu, bununla ilgili 10 yıldan uzun bir süredir üç ülkede ön çalışmaların sürdüğünü; fizibilite çalışmasının hazırlandığını ve gelecekteki çalışmaların çevreye olan etkisinin değerlendirildiğini açıkladı. Bunun için de 14 milyon Euro tahsis edildiğini aktardı.

Programın bir sonraki aşamasında; Kırgızistan, Tacikistan ve Özbekistan hükümetleri tarafından desteklenen uranyum tesislerinin doğrudan rehabilitasyonun başlatılması gerekiyor. Bunun için Maylu-Suu, Şekaftar ve Min-Kuş (Kırgızistan), Çarkesar ve Yangiabad (Özbekistan), Istiklol ve Digmae (Tacikistan) alanları Fergana Vadisi'nin

kirlenmesini önlemek için öncelikli olarak seçildi. Uzmanlara göre; bölgede nüfusu ve çevreyi tehdit eden 1 milyar tondan fazla toksik uranyum üretim atığı bulunuyor.

TURİZM GETİRİLERİ 2018'İN İLK YARISINDA 220 MİLYON DOLARI AŞTI

14 Kasım 2018'de gerçekleştirilen İş Geliştirme ve Yatırım Konseyi "Turizmi Geliştirme ve Sivil Havacılığın Serbestleştirilmesi Konuları" adlı toplantıda konuşan Turizm Bölümü Müdür Yardımcısı Çubak Omorov, bu yılın ilk yarısında turizm gelirlerinin 220 milyon Doları aştığını; geçen yıl ise bu rakamın 173 milyon Dolar olduğunu belirtti. Turizmin bu yıl GSYİH içindeki payının geçen seneye göre % 4,3'ten, % 4,6'ya çıktığını da ekledi.

Bu yıl turizm alanında sabit sermayeye yapılan yatırımlar yaklaşık 8 milyar 300 milyon Som iken; geçen yılın ilk yarısında ise yaklaşık 7 milyar Som olmuştu. Omorov, turizm sektöründe vergi gelirlerinin az olduğunu belirterek; 2015'te vergi gelirlerinin 106 milyon Som, 2016'da 103 milyon Som, 2017'de ise 96 milyon Som olduğunu aktardı.

BAŞBAKAN ABILGAZİYEV, HAFİF SANAYİNİN GELİŞİMİNE ÖNEM VERDİKLERİNİ BELİRTTİ

Başbakan Muhammetkalıy Abilgazyev, hükümetin, ülke ekonomisinin öncelikli sektörlerinden biri olan hafif sanayinin desteklenmesine ve geliştirilmesine büyük önem verdiğini belirtti.

16 Kasım 2018'de Kırgızistan'da Dikiş Endüstrisi Haftası çerçevesinde düzenlenen forumda konuşan Abilgazyev, uluslararası şartlara uyum sağlanması için hükümetin, üretim ve ürün standartlarını yükseltme ve işletmelerle çalışmaya devam etme niyetinde olduğunu vurguladı. Dikiş endüstrisini, ülkenin "yeşil kalkınması" için iyi bir fırsat olarak gördüğünü; bunun çevre ve halk sağlığının güvenliğine katkıda bulunabileceğini belirtti.

Başbakan, hafif sanayinin kapasitesinin ve üretim potansiyelinin genişlemesinin, çalışanların eğitimi ve ileri eğitimiyle bağlantılı olduğunu söyledi. Asya Kalkınma Bankası'nın desteğiyle oluşturulan "Beceri Geliştirme Fonu"nun, geçtiğimiz 2 yıl içerisinde yaklaşık 4 bin terzi hazırladığını da ekledi.

TACİKİSTAN YAKLAŞIK 362 BİN TON PETROL ÜRÜNÜNÜ İTHAL ETTİ

Tacikistan'da bu yılın ilk on ayında toplamda 252,8 milyon Dolarlık 361,7 bin ton petrol ürünü ithal edildi. Geçen yılın aynı döneminde ise 210,4 milyon Dolara 358,4 bin ton petrol ürünü ithal edilmişti. Bu yılki on aylık dönemde ortalama bir ton petrol ürünü 698 Dolara mal olurken; geçen yıl aynı dönemde 587 Dolara mal olmuştu.

Öte yandan, bu yılki aynı dönemde Tacikistan'a sıvılaştırılmış gazın ithalatı 316,5 bin ton için toplam 147,7 milyon Dolara mal olurken; ortalama olarak bir ton sıvılaştırılmış gazın maliyeti 466 Dolar oldu. Geçen yıl bu dönemde ise ton başına 454 Dolarlık bir fiyatla; 297,6 bin ton sıvılaştırılmış gaz, toplam 135,4 milyon Dolara ithal edilmişti.

Tacikistan Ekonomik Kalkınma ve Ticaret Bakanlığı'na göre; şu anda ülkenin karayolu taşımacılığının % 60'ından fazlası yakıt olarak sıvılaştırılmış gaz kullanıyor.

Tacikistan, sıvılaştırılmış gazı çoğunlukla Kazakistan'dan alıyor. Petrolü ise ana tedarikçisi Rusya'nın yanında; Türkmenistan, Kazakistan ve diğer ülkelerden tedarik ediyor.

TÜRKİYE-KAZAKİSTAN EKONOMİK İLİŞKİLERİ ERZURUM'DA MASAYA YATIRILDI

Erzurum'da, Doğu Anadolu İhracatçılar Birliği (DAİB), Erzurum Ticaret Borsası (ETB) ve Avrasya Ekonomik İlişkiler Derneği (EcoAvrasya) öncülüğünde "Türkiye-Kazakistan Ekonomik İlişkileri ve İkili İşbirliği İmkânları Toplantısı" yapıldı. Toplantıya Kazakistan'ın Ankara Büyükelçisi de katıldı. Görüşmede, karşılıklı ticaret hacminin artırılması konuşuldu.

Kazakistan Cumhuriyeti Ankara Büyükelçisi Abzal Saparbekuli, toplantıda yaptığı konuşmada, Kazakistan ve Türkiye'nin 200 milyonluk Türk dünyasının, en önemli kardeş cumhuriyetleri olduğunu söyledi. AA'nın haberine göre, bu kardeşliğin daha da güçlendirilmesi gerektiğine dikkat çeken Saparbekuli, "Günümüzde Türkiye ile Kazakistan arasındaki ticaret hacmi sadece 2 milyar Dolar. Oysa bizim Çin ve Rusya ile olan ticaretimiz 30 milyar doları geçmekte. Kazakistan'ın Türk ülkeleri ile olan dış ticaret hacmi toplam Türk dünyasındaki cumhuriyetleri beraber aldığınızda yüzde 7'yi bile geçmez. Aynı şey Türkiye için de söylenebilir. Bu bizim için büyük bir imtihandır. Bu bizim çalışmamız gereken bir projedir." diye konuştu.

Saparbekuli, Kazakistan'ın en zor zamanlarda Türk iş adamlarının ülkelerine gelip yatırım yaparak ticaretin gelişmesine, hizmet ve finans sektörünün gelişmesine katkı sağladığını belirterek, şöyle devam etti: "Türkiye'nin

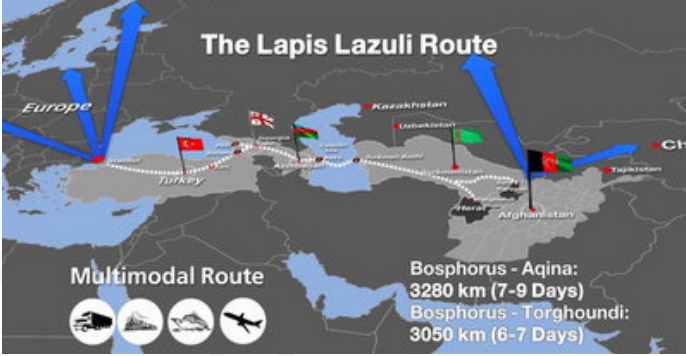
Kazakistan'a yaptığı yatırım 2 milyar Doları geçti. Aynı şekilde bizim Türkiye'ye yaptığımız yatırım 1 milyar Doları aştı. Türkiye'nin, cumhuriyetin kuruluşunun 100. yılı dönümünde mutlaka gelişmiş 10 ülke arasında olacağına inanıyoruz. Kendi açımızdan da 2030'a kadar dünyanın ilk 30 ülkesi arasında olma hedefimiz var. Kazakistan, bağımsızlığından beri siyasi ve ekonomik açıdan istikrarlı bir şekilde geliyor."

Erzurum Valisi Okay Memiş de Kazakistan'la ilgili olarak sadece dost ülke kelimesinin yeterli olmadığını ve kardeş ülke olduğunu söyledi. Kazakistan'la güç birliğinin gerektiğini ifade eden Memiş, "Yaşadığımız coğrafyada karşılaştığımız sorunlarla mücadele ederken bu kardeşlik bağından daha fazla faydalanmak zorundayız. Çünkü bu tür bağlar ticarete ve karşılıklı ekonomik ilişkilerde ciddi anlamda güven oluşturuyor." dedi.

Erzurum Büyükşehir Belediye Başkanı Mehmet Sekmen ise günümüzde devletler arasında önemli ilişkilerin olduğunu söyledi.

Toplantıda, DAİB Yönetim Kurulu Başkanı Ethem Tanrıver, ETB Yönetim Kurulu Başkanı Hakan Oral, EcoAvrasya Yönetim Kurulu Başkanı Hikmet Eren ve iş adamları da hazır bulundu.

TÜRKMEN HEYETİ LAZURİT TAŞIMACILIK VE GEÇİŞ KORİDORUNUN OLUŞTURULMASINI ELE ALDI

Türkmen heyetinin Azerbaycan'a düzenlediği çalışma ziyareti sırasında, Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı İlham Aliyev ile yapılan görüşmede, hükümetler arası Türkmen-Azeri transit ve ulaştırma işbirliği komisyonu kurulması önerilmiştir. Ayrıca Afganistan-Türkmenistan-

Azerbaycan-Gürcistan-Türkiye (Lazurit) uluslararası taşımacılık koridorunun önemi vurgulanmıştır. Bu koridor oluşturulduğunda; Orta ve Güney Asya, Hazar ve Karadeniz havzaları da dâhil olmak üzere geniş bir jeoekonomik alanda işbirliğinin güçleneceği belirtilmiştir. Bununla birlikte ikili çalışma toplantıları çerçevesinde, iki ülkenin ulaştırma sistemlerinin potansiyeli ve gelişme olasılıkları; transit kargo ve bir lojistik sistem oluşturulmasına yönelik ortak eylem önerileri de ele alınmıştır. Türkmen heyetinin Azerbaycan'a gerçekleştirdiği bu ziyaret, 2 Kasım 2018'de Türkmenistan hükümet toplantısında değerlendirildi. Akabinde Türkmen lider Gurbangulu Berdimuhamedov, Başbakan Yardımcısı Mammethan Çakiev'e hükümetler arası Türkmen-Azerbaycan komisyonunu kurmak, ulaştırma alanında işbirliği, ayrıntılı analiz ve tüm ilgili görevlerin zamanında yapılması gibi konularda adım atılması için talimat verdi.

TÜRKMENİSTAN'IN ÖNEMLİ PROJESİNE TÜRK ŞİRKETİNDEN BÜYÜK DESTEK

Türk şirketi Çalık Holding; Türkmenistan, Afganistan, Pakistan elektrik iletim hattı projesini 1,6 milyar Dolarlık yatırımla üstlenecek. Bu projeyi Asya'nın en önemli enerji projesi olarak kabul edilen Türkmenistan, Afganistan, Pakistan, Hindistan doğal gaz boru hattı projesinin paralelinde sürdürecektir.

Cumhurbaşkanlığı'ndan yapılan açıklamada, hattın 750 kilometrelik kısmının Afganistan topraklarından geçeceği, söz konusu hattan elde edilecek yıllık 100 milyon Dolarlık transit gelirin doğrudan Afganistan'ın devlet hazinesine aktarılacağı bildirildi. Proje sayesinde Türkmenistan'dan Pakistan'a 1000 Megavat elektrik aktarılacağı ve 1,6 milyar Dolarlık projenin 3 yıl içerisinde tamamlanacağı kaydedildi. Anadolu Ajansı'nın haberine göre 7 Kasım 2018'de Çalık Holding'in Türkmenistan, Afganistan, Pakistan elektrik iletim hattı projesini üstlenmesi dolayısıyla Afganistan'ın başkenti Kabil'deki Cumhurbaşkanlığı'nda imza töreni düzenlendi. Bu törene Afganistan Cumhurbaşkanı Eşref Gani, Türkiye'nin Kabil Büyükelçisi Oğuzhan Ertuğrul ve Çalık Holding Yönetim Kurulu Başkanı Ahmet Çalık katıldı.

ÇAVUŞOĞLU, TÜRKMENİSTAN'DA TARİHİ İPEK YOLU'NUN ÖNEMİNİ VURGULADI

Türkiye Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, Çavuşoğlu 9 Kasım 2018'de, Türkmenistan Cumhuriyeti'nin başkenti Aşgabat'ta, devlet başkanı Gurbangülü Berdimuhammedov ve Türkmen mevkidaşı Raşit Meredov ile bir araya geldi.

Bu görüşmede, Tarihi İpek Yolu'nun canlandırılması konusunda Türkmenistan, Azerbaycan ve Türkiye'ye çok önemli sorumlulukların düştüğünü belirten Çavuşoğlu, Tarihi İpek Yolu'nun canlandırılması için, demir yollarının hayata geçirilmesi, kara taşımacılığı ve enerji güvenliğinin sağlanması konusunda konuştuklarını ekledi. Bunların yanında TANAP (Trans Anadolu Doğalgaz Boru Hattı) gibi projelerle nasıl bağlantı yapabileceklerini değerlendirdiklerini de aktardı.

Çavuşoğlu, bu ayın sonunda Türkmenistan'ın ulaştırmayla ilgili düzenleyeceği bölgesel konferansa Türkiye'nin destek vereceğini ve toplantıya katılacağını da belirtti.

Bunun yanında Türkmenistan'da çok sayıda Türk firmasının yatırım yaptığını ve projeleri üstlendiğini de dile getiren Çavuşoğlu, Türkmenistan'a Türk firmalarına güvenip desteklediği için teşekkür etti. Ayrıca mevkidaşı Meredov ile 2019-2020 karşılıklı ekonomik iş birliğini içeren programı imzaladı.

ASYA KALKINMA BANKASI TÜRKMENİSTAN'A ELEKTRİK İHRACATI İÇİN 500 MİLYON DOLAR AYIRDI

Asya Kalkınma Bankası (AKB) Yönetim Kurulu, Türkmenistan'ın ulaşım ağını desteklemek, ülkenin enerji arzının güvenilirliğini ve komşu ülkelere elektrik ihracatını artırmak için 500 milyon Dolarlık bir kredi onayladı.

Kredi, Türkmenistan'ın çeşitli bölgelerinde yeni 110 kV, 220 kV ve 500 kV'lik yaklaşık 1100 km'lik elektrik hattının inşasına ve mevcut üç alt istasyonun genişletilmesine yönelik olacak. Ayrıca Balkan ve Daşoguz vilayetlerinde 500 kV'lik ve Ahal'de 220 kV'lik trafo merkezi de dâhil olmak üzere yeni trafo merkezlerinin inşasını finanse edecek. 2023 yılı sonuna kadar tamamlanması planlanan projenin toplam maliyeti 675 milyon Dolar olacak. Türkmenenergo da buna 175 milyon Dolarlık yatırım yapacak.

AKB'ye göre, proje Orta Asya'nın beş ülkesinden dördünü kapsıyor. Bu proje ile güvenilir bir ulusal ağ oluşturmak amaçlanıyor. Bunun yanında, ülkenin Kazakistan, Kırgızistan, Pakistan, Tacikistan ve Özbekistan ile elektrik ticareti potansiyelini ve Afganistan'a olan mevcut elektrik ihracat hacmini artırmak hedefleniyor.

KIRGIZ CUMHURİYETİ MECLİS BAŞKANI CUMABEKOV TÜRKPA 8. GENEL KURULU TOPLANTISINA KATILDI

Cumabekov'un başkanlık ettiği meclis heyeti Türkiye'nin İzmir şehrinde düzenlenen Türk Dili Konuşan Ülkeler Parlamenter Asamblesi (TÜRKPA) 8. Genel Kurulu toplantısına katıldı.

Kırgızistan Meclisi basın hizmetinden yapılan yazılı açıklamaya göre; 21 Kasım 2018'de gerçekleşen bu toplantıya, Kırgızistan Meclis Başkanı Dastanbek Cumabekov, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Binali Yıldırım, Azerbaycan Milli Meclisi Başkanı Oktay Asadov, Kazakistan Meclis Başkanı Nurlan Nigmatulin, KKTC Cumhuriyet Meclisi Başkanı Teberruken Uluçay ve Macaristan Meclis Başkanı Laszlo Köver iştirak etti.

Cumabekov, genel kurulda yaptığı konuşmasında, TÜRKPA'nın bu yıl kuruluşunun 10.yıldönümü olduğunu belirtti. Ayrıca Kırgızistan'ın dış siyasetinin önceliklerinden birinin TÜRKPA'ya üye devletlerle ilişkileri güçlendirmek olduğunu söyledi.

2017'de Kırgızistan'ın TÜRKPA Dönem başkanlığını devrettiğini hatırlatan Cumabekov, toplantı katılımcılarına yıl içinde yapılan TÜRKPA faaliyetleri hakkında bilgi verdi. Türk Dili Konuşan Ülkelerin tarihi, manevi mirası ve kültürüne değinen Cumabekov, Kırgızistan için 2018 yılının önemli olduğunu ve bu yıl, büyük yazar Cengiz Aytmatov'un 90. yıldönümünü kutladıklarını belirtti. Ayrıca Türk Dili Konuşan Ülkeler Asamblesi çerçevesinde, Kırgız yazarın yıldönümüne adanmış etkinlikler düzenlediklerini de ifade etti.

Toplantıda ayrıca, TÜRKPA Dönem Başkanlığı TBMM Başkanı Binali Yıldırım'a devredildi.

Açılıшта konuşan TBMM Başkanı Binali Yıldırım, İzmir'in Türkiye'nin üçüncü büyük kenti ve en hızlı gelişen, kalkınan şehirlerinden biri olduğunu belirterek, bir İzmir milletvekili olarak konukları burada misafir etmekten memnuniyet duyduğunu dile getirdi.

ORTA ASYA, İPEK YOLU ÜZERİNDE SADECE MAL ALIŞVERİŞİ İÇİN BİR KORİDOR OLMAMALI

Avrupa Birliği Dış İlişkiler Servisi Orta Asya Bölümü Başkanı Boris Yaroşeviç, Orta Asya'nın İpek Yolu üzerinde sadece mal alışverişi için bir koridor olmaması gerektiğini söyledi. 20 Kasım 2018'de Brüksel'de düzenlenen toplantıda, Orta Asya'nın "Tek Kuşak, Tek Yol" projesinden daha çok

faydalanması gerektiğinden söz eden Yaroşeviç, bunun sadece Avrupa ve Asya arasında mal alışverişi sağlayan bir koridor olmamasının önemini belirtti.

Yaroşeviç, Çin'in yeni girişimi "Tek Kuşak, Tek Yol" ve Avrasya Ekonomik Birliği nedeniyle Orta Asya'ya yönelik ilginin arttığını söyledi. Yeni stratejide Orta Asya'nın önemli bir rol oynadığı ve oynamaya devam edeceğinin de altını çizdi.

Orta Asya'daki bağlantının sadece Doğu - Batı ve Kuzey - Güney koridorları ile ilgili olmadığından bahseden Yaroşeviç, Afganistan üzerinden denize ulaşımın da buradan sağlandığını aktardı. Bu nedenle Orta Asya'ya ilginin bir sebebinin de Afganistan olduğunu söyledi. Beş yıl öncesine kadar bir sorun kaynağı olarak kabul edilen Orta Asya'nın artık zor sorulara cevaplar bulabildiğini ve su kaynakları konusundaki işbirliğinin başka bölgelere de örnek olduğunu ekledi.

Avrupa Birliği'nin 2017 yılında Orta Asya ile işbirliği stratejisini güncellemeye karar verdiğine de değinen Yaroşeviç, günümüz gerçeklerine göre hazırlanan yeni stratejinin 2019'da kabul edilmesinin beklendiğini söyledi. Ayrıca bir ay önce AB, Avrupa ile Asya arasında bir bağlantı stratejisi yayımlamıştı.

TÜRKMENİSTAN'DA JAPON VE TÜRK ŞİRKETLERİ GAZ TÜRBİNLİ ELEKTRİK SANTRALİ İNŞA EDECEK

Sumitomo Corporation ve Mitsubishi Hitachi Power Systems (Japonya) ve Rönesans Holding (Türkiye) ile ortaklaşa gerçekleştirilecek 432 megavat kapasiteli gaz türbinli santralin kurulması projesi için 22 Kasım 2018'de Türkmenistan'ın Lebap vilayetindeki Çarcev Etrabı'nda bir tören düzenlendi.

Santralin ana üretim binasında, Mitsubishi Hitachi Power Systems tarafından tedarik edilecek olan her biri 144 megavat kapasiteli üç gaz türbininin inşa edilmesi planlanıyor. Güç ünitelerine ek olarak; santralin ana kontrol panelinin yer alacağı bir idari bina, gaz dağıtım istasyonu, ayrıca mühendislik ve teknik iletişim merkezleri kurulacak. Akabinde santralin bulunduğu arazide çevre düzenlemesi yapılacak.

Ayrıca projenin finansörlüğünü, Türkmenistan Dış Ekonomik İşler Bankası ile kredi anlaşması imzalayan Japon Uluslararası İşbirliği Bankası üstleniyor.

BU YIL ÖZBEKİSTAN'I ZİYARET EDEN TACİKİSTANLILARIN SAYISI 1 MİLYONU AŞTI

2018 yılının ilk 9 ayında 1,1 milyondan fazla Tacikistan vatandaşı Özbekistan'ı ziyaret etti.

Bu yılın Mart ayının ikinci yarısından sonra, iki ülkenin karşılıklı olarak 30 günlük vizesiz seyahat anlaşması imzalamasının ardından, Tacikistan Cumhuriyeti vatandaşlarının komşu ülke Özbekistan Cumhuriyeti'ni ziyaretleri arttı.

İstatistiklere göre, Ocak-Eylül arası dönemde, Özbekistan'ı yaklaşık 1 milyon 165 bin Tacikistan vatandaşı ziyaret etti. Ulusal Güvenlik Komitesinin Sınır Birlikleri'ndeki kaynağa göre; aynı dönemde, yaklaşık 1 milyon 253 bin Özbekistan vatandaşı da Tacikistan'ı ziyaret etti.

2018 Ocak-Eylül döneminde, Özbekistan'a giren yabancı uyrukluların sayısı 4 666 500 kişi oldu. Geçen senenin aynı dönemiyle kıyaslandığında, kişi sayısında 2,3 kat artış gözlemlendi.

Özbekistan'a giriş yapan yabancı vatandaşların toplam sayısının % 40,2'sini oluşturan Kazakistan vatandaşları,

ülkeye giriş yapan yabancı vatandaşlar içinde ilk sırayı alıyor. Onu % 24,8 ile Tacikistan, % 16,7 ile Kırgızistan ve % 7,4 Rusya vatandaşları takip ediyor.

Özbekistan'ı ziyarete gelen uzak ülke vatandaşlarının sayısı hesaplandığında; Türkiye % 1,1'lik oranla önlere yer alırken; sırasıyla Çin % 0,6, Güney Kore % 0,5, Hindistan, Almanya ve Japonya ise % 0,3'lük bir oranla onları takip ediyor.

2018 Ocak-Eylül arası dönemde, Özbekistan'dan çıkış yapan vatandaş sayısı, geçen yıla göre 2,1 kat artarak; 10812 kişiye ulaştı. Buna göre ülkeden çıkış yapan Özbekistan vatandaşlarının % 53,4'ü Kazakistan'a, % 22,2'si Kırgızistan'a, % 11,6'sı Tacikistan'a, % 8,2'si Rusya'ya gitti. Bunun yanında uzak ülkeler açısından baktığımızda; % 1,3'ü Türkiye'ye, % 0,6'sı Güney Kore'ye, % 0,3'ü Birleşik Arap Emirlikleri'ne, % 0,2'si Çin, Suudi Arabistan ve Hindistan'a gitti.

AB, ADALET VE HAYVANCILIĞIN GELİŞİMİ İÇİN ÖZBEKİSTAN'A 25 MİLYON AVRO TAHSİS EDECEK

Çalışma ziyareti ile Brüksel'e gelen Özbekistan Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Abdulaziz Kamilov ve Özbek heyeti, 21 Kasım 2018'de Avrupa Uluslararası İşbirliği ve Kalkınma Komisyonu Üyesi Neven Mimitz ile bir araya gelerek 25 milyon Avroluk bütçe anlaşmasını imzaladı. Bu anlaşma kapsamında AB, Özbekistan'da hayvancılık sektörünün gelişimi ve ülkedeki adli makamlarca kamu hizmetlerinin

kalitesinin artırılması projelerinin finansmanını sağlayacak. Taraflar, "Orta Asya - Avrupa Birliği" formatı da dâhil olmak üzere, Özbekistan ile Avrupa Birliği arasındaki çok boyutlu işbirliğinin daha da gelişmesinin pratik yönlerini ele aldı. Toplantıda siyasi, ticari-ekonomik, yatırım, kültürel, insani ve diğer alanlarda da ikili işbirliklerinin nitelikleri tespit edildi.

KTMÜ Adına Sahipleri:
Rektör Prof. Dr. Sebahattin Balcı,
Rektör Vekili Prof. Dr. Asilbek Kulmırzayev

ORASAM Adına Genel Yayın Yönetmeni:
Doç. Dr. Yunus Emre Gürbüz

Editör: Dr. Bülent Namal

Yayın Danışmanları: Prof. Dr. Anvarbek MOKEEV
Doç. Dr. Yunus Emre Gürbüz,
Yrd. Doç. Dr. Gökçe Yoğurtçu, Dr. Bülent Namal

Yayına Hazırlayanlar:
Şeyda Çevikel, Maksat Acıkan uulu

Sayfa Tasarımı: Elfesiya Sencer

Yazışma Bilgileri: KTMÜ, ORASAM, Cengiz Aytmatov
Yerleşkesi, Bişkek
Tel: (0996) 0312-25-31-28

Orta Asya ülkelerinden Kırgızca, Türkçe, Rusça, İngilizce günlük haberler için sitemize bakabilirsiniz:
orasam.manas.edu.kg

Yerel Süreli Yayın No: ISSN 1694-7994